

Van Hoof Advies

Advies en rechtsbijstand in bestuursrecht

Correspondentieadres

Postbus 41

6590 AA Genneep

e-mail: vanhoofadvies@online.de

IBAN DE55320613844801052016

REaktiegroep De Bleieven

t.a.v. dhr. I. van Wijk

Weverspad 1

5491 RL Sint Oedenrode

Mijn kenmerk: 1617SO6

Betreft: advies

Kessel, 11 juli 2016

Geachte heer Van Wijk,

U verzocht mij op basis van de thans bekende gegevens een beoordeling te maken van de milieukwaliteit in de omgeving a.g.v. de vestiging van de megastal voor 18000 vleesvarkens aan de Lieshoutseweg ong. te Nijnsel. U vroeg mij daar tevens de inzichten op basis van het rapport *Veehouderij en gezondheid omwonenden*, RIVM rapport 2016-0058, te betrekken.

Ik kom tot de volgende bevindingen:

Milieukwaliteit o.b.v. achtergrondgeurbelasting

Waar de geurbelasting doorslaggevend is voor de milieukwaliteit, is het gebruikelijk de milieukwaliteit te bepalen aan de hand van het percentage geurgehinderden, volgens de hieronder opgenomen GGD-tabel, die ook door het RIVM wordt gehanteerd bij milieurapportages (zie ook: bijlage 7 Handreiking Wet geurhinder en veehouderij).

Milieukwaliteit	Geurgehinderden [%]
zeer goed	< 5
goed	5 – 10
redelijk goed	10 – 15
matig	15 – 20
tamelijk slecht	20 – 25
slecht	25 – 30
zeer slecht	30 – 35
extreem slecht	35 – 40

Bron: GGD-richtlijn geurhinder (oktober 2002)

Op basis van een blootstellingsreponsrelatie wordt het aantal geurgehinderden gevonden als een functie van de geurbelasting. Er wordt in dat verband gesproken van voorgrondgeurbelasting of achtergrondgeurbelasting. De voorgrondgeurbelasting is de geurbelasting van een enkele veehouderij, en wel van het bedrijf dat bij de waarnemer de grootste geurbelasting veroorzaakt. De achtergrondgeurbelasting is de geurbelasting van alle veehouderijen bij elkaar. Meestal is de achtergrondgeurbelasting bepalend voor de mate van hinder. Als vuistregel geldt dat de voorgrondgeurbelasting slechts bepalend is voor de hinder, wanneer de voorgrondgeurbelasting tenminste de helft bedraagt van de achtergrondgeurbelasting (zie b.v. bijlage 6 Handreiking Wet geurhinder en veehouderij- blz. 3). Dat is met name het geval bij woningen op korte afstand van veelal al langer bestaande grote geurbronnen.

In de Handreiking Wet geurhinder en veehouderij (verder: de Handreiking Wgv) is in tabel A (hieronder gecopieerd) een relatie neergelegd tussen de achtergrondgeurbelasting en het percentage geurgehinderden.

Tabel A. Relatie tussen de achtergrondbelasting en de geurhinder

Achtergrondbelasting * [ou _g /m ³ als 98-percentiel]	Geurhinder	
	Concentratiegebied	Niet-concentratiegebied
1	2%	4%
1,5	3%	5%
2	4%	6%
3	5%	9%
4	6%	11%
5	7%	12%
6	8%	14%
7	10%	16%
8	10%	17%
9	11%	19%
10	12%	20%
12	14%	23%
14	16%	25%
16	17%	27%
18	19%	29%
20	20%	31%
22	21%	32%
24	22%	34%
26	24%	36%
28	25%	37%
30	26%	38%
32	27%	40%
34	28%	41%
36	29%	42%
38	30%	43%
40	31%	44%
42	32%	45%
44	32%	46%
46	33%	47%
48	34%	48%
50	35%	49%
55	37%	(51%)
60	38%	(52%)
65	40%	(54%)
70	41%	(56%)
75	43%	(57%)
80	44%	(58%)
85	45%	(59%)
90	46%	(61%)
95	47%	(62%)
100	49%	(63%)

* Berekend met V-Stacks gebied.

In deze tabel is onderscheid gemaakt tussen concentratiegebieden veehouderij en niet-concentratiegebieden. De gemeente Sint-Oedenrode betreft een concentratiegebied.

Deze tabel is gebaseerd op een blootstellingsresponsrelatie die is gevonden door onderzoek van PRA-odournet uit 2001, gepresenteerd in het rapport:

“Geurhinderonderzoek stallen intensieve veehouderij”, Ministerie VROM, maart 2001.

In veel gemeenten vormt het een vaste bestuurspraktijk om het percentage geurgehinderden af te leiden aan de hand van bovengenoemde tabel uit de Handreiking Wgv. Dit gebruik is bij de ruimtelijke toets (Verordening Ruimte) echter niet dwingend voorgeschreven.

De laatste jaren is uit ervaringen met uitbreidingen van veehouderijen bovendien twijfel gerezen aan de blootstellingsresponsrelatie zoals gevonden door PRA. Er is daarom meer recentelijk een nieuw en uitgebreider geurhinderonderzoek uitgevoerd, waarvan de resultaten zijn neergelegd in het rapport *“Geurhinder van veehouderij nader onderzocht: meer hinder dan Handreiking Wgv doet vermoeden? – Actualisatie blootstellingsresponsrelatie tussen gemodelleerde cumulatieve geurbelasting en geurhinder in Noord-Brabant en Limburg-Noord”*, L. Geelen et al., 2015 (GGD, Universiteit Utrecht, Institute for Risk Assessment Sciences e.a.), onder meer te vinden op

<http://www.zltodeurne.nl/media/default.aspx/zltoafd/org/9675/eindrapport-ggd-geur-pdf>. Dit onderzoek is actueler en veel uitgebreider – gebaseerd op een veel groter aantal respondenten – dan het PRA-onderzoek. De door dit onderzoek (verder: het GGD-onderzoek) gevonden blootstellingsresponsrelatie wijkt fors af van de door PRA gevonden relatie. Dit wordt inzichtelijk gemaakt in tabel 9 in het GGD-onderzoek; op de volgende bladzijde gecopieerd. In deze tabel is in de eerste kolom de achtergrondgeurbelasting (ofwel cumulatieve geurbelasting) weergegeven, in de tweede kolom het percentage geurgehinderden volgens de door PRA gevonden blootstellingsresponsrelatie, in de 3^e kolom het door het GGD-onderzoek gevonden percentage waarnemers dat bij de betreffende geurbelasting soms of vaak geurhinder ondervond, in de 4^e kolom het percentage respondenten dat hinder of ernstige hinder rapporteerde en in de 5^e kolom het percentage respondenten dat ernstige hinder rapporteerde. Volgens het GGD-onderzoek (§ 2.3) lijkt de vraag ‘hoe vaak’ in de vraagstelling, die resulteert in de relatie die wordt weergegeven in de 3^e kolom, het meeste op de vraagstelling in het PRA-onderzoek.

Recente jurisprudentie heeft bevestigd dat de bevindingen van het GGD-onderzoek een indicatie geven dat de blootstellingsresponsrelatie uit de Handreiking Wgv, gebaseerd op het PRA-onderzoek, gedateerd zijn, en dat gelet op de rechtspraak m.b.t. gezondheidsrisico’s en gelet op het voorzorgbeginsel, de vaste bestuurspraktijk om het percentage geurgehinderden af te leiden uit de tabel uit de Handreiking Wgv, zonder nadere motivering niet langer gevolgd mag worden. Zie de uitspraak van de rechtbank Oost-Brabant van 27 juni 2016, nr. SHE 15/1834, **ECLI:NL:RBOBR:2016:3384**, te vinden op <http://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBOBR:2016:3384>.

Tabel 9 Cumulatieve geurbelasting en de te verwachten percentage geurgehinderden gebaseerd op de Handreiking Wgv in vergelijking met de onderzoeksresultaten.

Cumulatieve geurbelasting (OU/m ³)	Hinderniveau Handreiking Wgv concentratiegebied	Nieuwe blootstellingsresponsrelaties (alle diertypen)		
		Hinder (soms/vaak)	Hinder (mate, score 6-10)	Ernstige hinder (mate, score 8-10)
1,0	2%	12%	4%	2%
1,5	3%	16%	5%	2%
2,0	4%	20%	7%	3%
3,0	5%	25%	9%	4%
4,0	6%	30%	11%	5%
5,0	7%	33%	13%	6%
6,0 ^I	8%	37%	14%	7%
7,0	10%	39%	16%	8%
8,0	10%	42%	17%	9%
9,0	11%	44%	18%	10%
10,0 ^{II}	12%	46%	20%	11%
12,0	14%	50%	22%	12%
14,0	16%	53%	24%	13%
16,0	17%	55%	26%	15%
18,0	19%	58%	28%	16%
20,0 ^{IV}	20%	60%	29%	17%
22,0	21%	61%	31%	18%
24,0	22%	63%	32%	19%
26,0	24%	64%	34%	20%
28,0 ^{III}	25%	66%	35%	21%
30,0	26%	67%	36%	22%
32,0	27%	68%	37%	23%
34,0	28%	69%	39%	24%
36,0	29%	70%	40%	25%
38,0	30%	71%	41%	26%
40,0	31%	72%	42%	27%

^I geëxtrapolerd van voorgrondnorm binnen bebouwde kom van 3 OU/m³;

^{II} geëxtrapolerd van voorgrondnorm buiten bebouwde kom van 14 OU/m³;

^{III} maximaal hinderpercentage binnen bebouwde kom in Verordening Ruimte 2014 Provincie Brabant;

^{IV} maximaal hinderpercentage buiten bebouwde kom in Verordening Ruimte 2014 Provincie Brabant.

De achtergrondgeurbelasting vanwege het initiatief is nog niet bekend. Daar wordt nog onderzoek naar gedaan. U heeft echter gegevens doorgezonden van de aanvraag van het bedrijf Spierkesweg 9, dat in de buurt is gelegen, en op basis waarvan een achtergrondgeurbelasting is gevonden van maximaal 13,73 OU/m³, zie volgende bladzijde. In deze beoordeling is op basis van de vaste bestuurspraktijk een percentage geurgehinderden gevonden van 15,47 %, volgens de tweede kolom in tabel A van de Handreiking Wgv (zie blz. 2 van dit geschrift). Dit levert volgens de GGD-tabel, gecopieerd op blz. 1 van dit geschrift, een matige milieukwaliteit op. Blijkens bovengenoemde tabel 9 uit het GGD-onderzoek levert een achtergrondgeurbelasting van 13,73 OU/m³ echter meer dan 50 % geurgehinderden op (zie kolom 3). Daarmee wordt ruimschoots buiten de GGD-tabel gevallen (die loopt tot maximaal 40 % geurgehinderden). **De milieukwaliteit is op basis van deze actuele blootstellingsresponsrelatie daarom als slechter dan extreem slecht aan te merken.**

Tabel 3: leefkwaliteit voornemen

Geurbelasting vergunningsaanvraag Spierkesweg 9a
Nog niet feitelijk gerealiseerd (slapende vergunning)

GGLID	Cumulatieve geurbelasting aanvraag (achtergrondbelasting)	% geurgehinderden huidig	Milieukwaliteit
Spierkesweg 14	13,73	15,47	matig
Witte Bleek 12	12,65	14,61	redelijk goed
Kom. Nijnsel	3,50	5,59	goed
Kom Mariahout	2,69	4,55	zeer goed
Kom St. Oedenrode	4,02	6,24	goed
Spierkesweg 14a	13,18	15,04	matig
Spierkesweg 16	12,47	14,46	redelijk goed

Daar moet bij aangetekend worden dat dit de huidige achtergrondgeurbelasting betreft, op basis van de reeds verleende vergunningen, zonder het nieuwe initiatief. Er zal dus beoordeeld moeten worden of het in het kader van een goede ruimtelijke ordening te verantwoorden is 18000 vleesvarkens extra in te plaatsen in een omgeving met een milieukwaliteit die reeds als slechter dan extreem slecht is aan te merken. Niet valt in te zien hoe deze vraag op basis van de huidige inzichten positief beantwoord kan worden, tenzij het nieuwe initiatief een (vrijwel) verwaarloosbare geurbelasting zou veroorzaken. Dat lijkt gezien de omvang van het initiatief echter onmogelijk, zelfs wanneer gebruik wordt gemaakt van de meest vergaande voorhanden zijnde geurreducerende technieken.

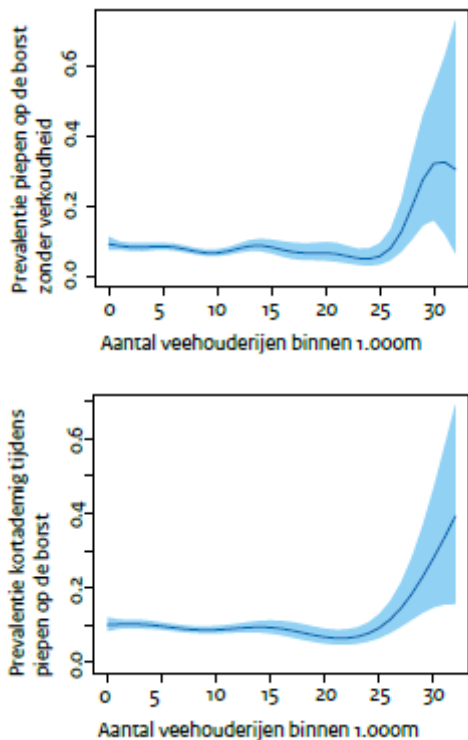
Inzichten onderzoek Veehouderij en gezondheid omwonenden

Enkele dagen geleden zijn de eindresultaten gepresenteerd van onderzoek naar de relatie tussen veehouderij en gezondheid, uitgevoerd door het RIVM, het IRAS, de Wageningen UR en het NIVEL. Het onderzoek (verder: het VGO-onderzoek) is uitgevoerd in het oostelijk deel van Noord-Brabant en in Noord-Limburg en is gepresenteerd in RIVM-rapport 2016-0058, te vinden op http://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Wetenschappelijk/Rapporten/2016/juli/Veehouderij_en_gezondheid_omwonenden.

Het onderhavige initiatief betreft de oprichting van een grootschalige varkensmesterij in een gebied met een groot aantal (voornamelijk intensieve) veehouderijen in de directe omgeving, waarbij de meeste van deze veehouderijen eveneens varkenshouderijen betreffen. In dit verband is een relevante conclusie die uit het VGO-onderzoek volgt, dat met name bij omwonenden in een gebied met 15 of meer veehouderijen binnen een straal van 1 km, een verlaging van de longfunctie is gevonden. Dit gevonden verband hangt vooral samen met het aantal veehouderijen rond de woning en niet duidelijk met specifieke veehouderijtypen. Het meest waarschijnlijk is dat deze longfunctieverlaging

samenhangt met de blootstelling aan stof en micro-organismen (endotoxinen) direct rond de veehouderijbedrijven. Ook de verhoogde concentratie ammoniak in de lucht, afkomstig van de veehouderijen, laat een verband zien met de afname van de longfunctie.

Voorts blijkt uit het onderzoek dat een aantal astmatische klachten (kortademig tijdens piepen op de borst, piepen op de borst zonder verkoudheid) significant meer voorkomt op locaties met zeer veel veehouderijen rond de woning. De toename van het voorkomen van deze klachten is waarneembaar vanaf 20 tot 25 veehouderijbedrijven in een straal van 1 km (blz. 52). Zie onderstaande figuren uit blz. 53 van het rapport:

De onderzoekers wijzen er op dat slechts relatief weinig mensen te maken heeft met een dergelijk groot aantal veehouderijen in de omgeving. In de omgeving waar het nieuwe initiatief gepland is, is hier echter wel sprake van. In de omgeving van het initiatief is sprake van een zogenoemde 'hotspot' van veehouderijen; meer dan 17 bedrijven binnen een straal van 1 km. Vooral aan de Jekschotsweg, de Spierkesweg en aan de Jekschot bevinden zich veel veehouderijen op korte afstand van elkaar. Binnen een straal van 1 km van de bewoners van Spierkesweg 14 en directe omgeving bevinden zich 20 veehouderijen. Binnen een straal van 1 km rondom Heerlijkheidsweg 2 bevinden zich 18 veehouderijen. Zie de figuur op de volgende bladzijde, waar met rood raster afstanden van 1 km zijn aangegeven en de veehouderijen zijn gemarkeerd.

Het initiatief is dus gepland binnen een hotspot van veehouderijen, waar sprake is van een concentratie van veehouderijen die is geassocieerd met een verminderde longfunctie bij omwonenden en met een significante verhoging van het aantal astmatische klachten.

Er is daarom een indicatie dat de activiteit een risico voor de volksgezondheid kan hebben. In dat geval moet hier op basis van het voorzorgbeginsel volgens de jurisprudentie rekening mee worden gehouden in de besluitvorming (zie onder meer de hierboven al aangehaalde uitspraak SHE 15/1834, r.o. 7.10). Gelet op het voorzorgbeginsel en gelet op het huidige kennisniveau verzet een goede ruimtelijke ordening zich dan ook tegen vestiging van nog een grootschalige intensieve veehouderij in deze zwaar belaste omgeving.

Hoogachtend,

Ir. A.K.M. van Hoof.